

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8. Telefon száma 55-88.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8. Telefon száma 51-66.

Csávolszky Lajos tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferenc főmunkatárs.

Kishitűség.

Harmincz esztendő óta neveli a magyar nemzet közszellemében az uralkodó politika a kishitűséget. Folyton-folyvást csak erre tanították a nemzetet...

miket nem semmisíthet meg sem a természetellenes közjogi helyzet örökös dicsőítése, sem a dualizmus bálványá elé hordozott áldozatok roppant sokasága.

nehezülne a kormányzati politikára és az ehhez alkalmazkodó közszellemre, im a közgazdasági kiegyezés dolgában is a szeretlen gyávaság és felelem vezeti az embereket.

dulat be nem következik, Schmidt Józsefet nevezik ki kereskedelmi államtitkárnak. Hogy ez esetben ki lesz a mezőgazdasági és ipari hitel-szövetkezetek elnöke, ez irányban még nem jött létre megállapodás.

A jövő évi budget. A Pol. Corr. egy budapesti levele valótlannak mondja azt a hírt, hogy az 1899. évi budget összeállításánál az egyes miniszterek nagy pótköveteléseket támasztottak és hogy a pénzügyminiszter azzal a sürgös kérelemmel fordult minisztertanácsra, hogy követeléseiket mérsékeljék.

A vámparlament.

Valamivel megcsappant érdeklődés mellett folytatták ma az autonóm magyar vámtarifá feletti vitát. Ma az önálló vámtarifa hívei voltak többségben. Három beszéd, illetve három irány dominált. Az első Gelléri Mór, a ki az Országos magyar iparegyesület ülésnapját fejtette ki, természetesen az önálló vámtarifa mellett volt.

Gelléri Mór igen hevesen szállt síkra a közös vámtarifa ellen és nyomós okokkal bizonyította, hogy legelőbb ideje volna már, hogy Magyarország az önálló vámtarifa terére lépjen. Ugyanezt az álláspontot fejtette Thek Endre is.

György Endre a tudós közgazda szempontjából szót a javaslatához, míg Sándor Pál a nagykereskedelemben érdekelteké szót.

Nagy figyelem között állott fel utánuk szólszra Komjáthy Béla. Kérlelhetetlen szatírával támadta azokat, a kik örökösen azt hangoztatják, hogy Magyarországnak ártalmára van a közös vámtarifa, de valahányszor cselekedniük kell, mindig megpuhulnak. Aljajlásnak mondta az ilyen magatartását, és hibának, ha ez álláspont védelmére a koronára hivatkoznak.

Komjáthy Béla hatóságos beszéde után Wekerle Sándor jelentkezett szólszra. Mióta visszavonult a politikai élettől — immár negyedik éve — most vett először részt nyilvános, politikai jellegű vitaközlésben. Érthető tehát, hogy nagy érdeklődéssel hallgatták.

Wekerle először is azokat az általános szempontokat állította fel, a melyek szerint a vámtarifá czélszerűségét megbírálni kell. Azután rátér a vámtarifá berendezésének kérdésére, a melyt tisztán formális kérdésnek tart. Nem helyesli a maximális és minimális tarifa felállítását, mert ez

részben vámháborút, részben pedig nagy megrökönyt jelent. Hosszasan szól az agrárvámokról. Nem ismer különbséget agrár- és iparvám között és habár elismeri, hogy az agrárvámokra szükség van, tagadja, hogy azoknak felemelése lenne kívánatos. Államterületi magaslátról szól a kérdéshez és hangsúlyozza, hogy a negyedik osztály kenyérről van szó, a melyet drágítani nem szabad. Szavai: „Egész politikai berendezésünknek oda kell irányulnia, hogy ne csak egyes osztályokat, hanem nagy tömegeket legyen képes befogadni és azoknak védelmet nyújtani” — mely értelemmel bírnak és irányt szabhatnak a mai reakcionárius kormányáramlatnak.

Utána a miniszter a vitát hétfőre halasztotta. Részletes tudósításunk a következő: Bárd Dániel Ernő kereskedelmi miniszter, mint elnök, megnyitván az ülést, felhívja az értekezlet tagjait, hogy miután az anyag nagyobbrészt ki van merítve, tekintettel továbbá a nyári munkaidőre, véleményüket lehető röviden foglalják össze.

Gelléri Mór: Röviden fog nyilatkozni. De tekintettel arra, hogy az ipar speciális érdekeiről eddig még alig volt szó, egy pár fontos részletről mégis ki kell térnie. Azt mondja egy szónok: «Ne tulajdonítsunk a tervezetnek nagyobb jelentőséget, mint a miniszternek. Megfordítva áll a dolog, mert ez az első tényleges lépés, a régi nemzeti ideál, az önálló vámtarifa megvalósításához, ezért tehát a mostani anket, mint Miklós is mondta, történelmi fontosságú dolog.

Megvalósítja az országos iparegyesület régi akcióprogramját, a vámtarifá elleni erélyes tevékenységéről. Azt mondja egy szónok: «Ne tulajdonítsunk a tervezetnek nagyobb jelentőséget, mint a miniszternek. Megfordítva áll a dolog, mert ez az első tényleges lépés, a régi nemzeti ideál, az önálló vámtarifa megvalósításához, ezért tehát a mostani anket, mint Miklós is mondta, történelmi fontosságú dolog.

Beszélek magyar iparpolitika inaugurálásáról. Az egyedüli helyes magyar iparpolitika az önálló vámtarifa. Nincs ország, a hol egyes iparágak ne hányozzanak, de van-e művelt és számtal tenni akaró ország, a melyben oly sok iparág hiányzik, mint nálunk? Egy év alatt nem lehet ipart teremteni! Ezt mondták tegnap, de mondják 30 év óta. Eddig egyetlen haladtunk, mert volt bennünk értelem és energia, a nemzetnek fokozott szükséglete, s az ipar sietett azt lehetőleg kielégíteni. De ott vagyunk, a hol a hiányzó tömegeket iparágakat csak az önálló vámtarifa tudjuk biztosítani. Az alapítási tiz nem baj, csak ne legyenek túlmagosak az alapítási költségek és ne akarják a

Budapest, július 16.

Bárd Bányfi Deszö miniszterelnök a király személye körül miniszterium folyó ügyeinek elintézése céljából ma este egy napra Bécsbe utazott. Hétfőn reggel ismét Budapestet lesz.

Vörös László államtitkár lemondásának elfogadása már kétségtelen, s az erre vonatkozó legelső királyi kézirat — mint értesülünk — a hivatalos lap szerdai vagy csütörtöki számban fog megjelenni. Ezzel egyidejűleg történik meg alkalmasint Vörös László utódjának a kinevezése is. Jelöltként emlegettek Miklós Ödön földmívelésügyi államtitkár és Keleny Hugó miniszteri tanácsost, de az egyetlen komoly jelölt — mint értesülünk — dr. Schmidt József, az ezredéves kiállítás volt igazgatója, a szabadalmi hivatal jelenlegi elnöke. Schmidt József elintézte a mezőgazdasági és ipari hitel-szövetkezetek elnöki állására volt designálva és a kormány megbízásából nagyjában már ki is dolgozta a hitel-szövetkezekről szóló törvény végrehajtására vonatkozó rendeletet, azonban Vörös László váratlan lemondása után bár Dániel Ernő kereskedelmi miniszter őt kívánta maga mellé államtitkárnak. A tárgyalások erre nézve már körülbelül eredményre is vezettek. Ennélfogva, ha csak valami előre nem látható for-

KRÓNKA.

Irtó: Timár Szász.

Az idők krónikása, a ki jegyzi az eseményeket, kénytelen versenyt futni az idők végtételével, ha nem akar elszalasztani valamit, a mi figyelmreméltó, vagy följegyezni való, nincs ideje észlelni, ha valami különösen megragadja. Föltárla előtte egy hatalmas kép, a melynek mozgalmait egykor Klio fogja pennájára venni, szeretne elmerülni a kép színeiben, részleteiben, de a panoráma masinériája egyet fordul, a napirend változik és a krónikás kényszerülve van az új változatokat figyelnie, ha érdektelenebbek és színtelenebbek is.

De ha megváltozott is a napirend s végig néztük futtában a nagy és apró eseményeket, álljunk meg egy kicsit s pillantsunk vissza, nem használottunk-e valamit. Mert világdrámák játszódnak le mostanában a mikrokozmosz kicsiny színpadán. S a vig muzsa lassankint háttérbe szorult. A világegyetem játékmestere, a ki az eseményeket rendezi és színe alkalmazza, tragikus látványosságokat inszenzenál s úgy intézi, hogy mi, a kik e perczben nézők vagyunk, mégis résztvegyünk nemcsak a játékban.

Rendes színházi előadások után is a komoly színház, ha a függöny legrövidebb után kibálgat a csarnokból, azt kérde, hogy mivel gyarapodott? Mialatt-e, fölvidult-e a lelke? Vagy nyert-e valamit erkölcsileg, szellemileg, hogy végig nézte az előadást? Szóval visszapillant egy kicsit s emlékszik a látottakra. Szóval visszapillant egy kicsit s emlékszik a látottakra. Szóval visszapillant egy kicsit s emlékszik a látottakra. Szóval visszapillant egy kicsit s emlékszik a látottakra.

De a napirend változik és mi megyünk tovább. Egy óra óta esik össze az utcán, a ki négy nap óta nem evett, egy nagy sikkasztás ragadja meg a közigyelmét, a török szultán egy iradeja fölmentést kelt s a kis események ratorlódnak a nagyokra s a ma elhomályosítja a holnapot.

S ha visszapillantunk, firkésszünk, van-e valami a lejátszott szindarabokban, a miből erkölcsi, vagy szellemi nyereség ígérkezik? Az első és szinte megdöbbentő kérdés, a mi kibontakozik előttünk, az, hogy dicsőség-e embernek lenni? Valóban büszkeségek vagyunk-e a világegyetemen, a mint azt a fenhéjzóna ember képzeli, a mikor isten ábrázatára méltónak tartja magát?

Ime, könnyeket hullatunk és szivszaggató fájdalommal siratjuk azokat, a kiket a könyörtelen halál ért utol váratlanul az Atlanti Óceán közepén. Megborzadunk, hogy ennyi ember hullt a vízbe s temetkezett a hullámsírba. Megbotránkozunk, hogy az életosztónak vadságában bestiviá lett néhány száz ember és késél, lapát, bottal és ököllel tasztja vízbe embertársát, hogy saját életét megmentse. S ugyanennek az Óceánnak egy másik partján, tiszser, szászorannyi ember tör egymásra erre a czeletra fölserelt irtózatos járműveken, halál és pusztulás okozva mindenfelé. Tiszser, szászorannyi ember hal meg és az emberiség azt tartja, hogy ez szép, rendjén van. Azt mondják, a háborúnak az a természete, hogy abban sok ember meghal, a teng. hadviselésnek az, hogy az embereken kívül, sok hajó is elpusztul. Nincs benne hat semmi különös, sőt alapjában egészen természetes. Itt gyalogzat illeti azokat, a kik a brutális erőszak révén akarnak menekülni a haláltól; ott dicsőség azokat, a kik a hadi tudomány fortélyaihoz s minél tökéletesebb fegyverekkel tépik darabokra embertársikat. A megvetés és iszonyat kísér azokat, a kik emezeket ércszobrot fog állítani a halás utókör, hogy utánzásra serkentsék a késő nemzedéket.

Pedig én azt hiszem, hogy a népek és nemzetek bírja, a ki természetnyelvére tette a földet, hogy a belől lehetővé tegye, nem ily egyenlőtlen mérlegen mérje a tetteket. Mészárszék az azért, hogy ott szép rendben folyik az öldöklés lege artis, a hadi tudomány szabályai szerint s könyörtelen

brutalitás az öldöklés, mint a milyent a „Bourgeois” matróna követek el, a mikor a rémület pillanataiban öldöklétek és taszítják egymást a vízbe. S az emberi felőgis ily szomorú analógiával szemben mégis mily roppant különbséget tesz, dicsőítván az egyiket, gyalogzván a másikat, noha lényegében a dolog egy és ugyanaz.

Azonban a történelem és az ember nem fejlődése mégis sokotka tette ezt a szomorú megkülönböztetést. S nézzük közelebbről az egyes dolgokat, kissé mélyebbre szállván a szemléletben, vajjon a fölvetett kérdést nyújt-e valami világlatást? Szégyenlen kell magamat, hogy ember vagyok, ha a „Bourgeois” matrónának vadallatá fajtul magaviselést jegyzem, mint krónikás. Ilyen degenerált elő lények csak az őserdőkbe való; sem a kereszt tündöklése, sem a civilizáció világlóssága nem tudott e vadakhoz elhatolni, a kik önek, hogy elhessenek s fojtanak, hogy tovább vehessenek léleket. Századok törekvése, hogy böcs vegyüléssel egy tökéletes emberi fajt nevelhessenek, szomorú és gyalázatos kudarcot valott it!

De a mikor előfeg, látványosságra emberi voltam miatt a szegény, rőtön meglátom az elenkeltet ott a stilyedő hajó legmagasabb korlátain belül és áldom a sorsot, hogy én is ember vagyok. Valóban, a matrónok gyalogzatát expiátia a kapitány hősiesége és dicső halála. Azok borzalmas vonásokkal torzították a természet ábrázátát, ez letörölte azokat tisztára s tabularázta csinált újra. Valóban Louis Deloncelé-t fonségesebb és tisztább dicsőség illet meg minden idők emlékezetében, mint Sampson, a ki tönkre tette a spanyol flottát. Az eszményi ember inkarnációja ez, elégtétele az isteneszemenek, a mely az emberben jut kifejezésre. A „szivszaggató” fájdalom, a melylyet hazájában siratják, fájdalom az egész világnak s a habok, a melyek e tökéletes embert elnyeltek, egy nagyszerű harmonianak váltak sírjává. Mily mély és megdöbbentő különbség közte ez matrónai közt! Mily végtelen távolság s megmérhetlen erőny választja el őt ama vad sziveltől! Fájdalmának társai: az értelem és férfierény egygyé kapcsolódtak lelkeben s fölémelték a dicsőség magas ormára. Alatta a

háborgó tenger, körülötte a halálos kód, lenn a mélységben a vergődő emberek s ő noha első lehetett volna a menekülésnek, csak arra gondolt, hogy mások menekülhessenek, maga a rézkoriába fogva alábukott a habokba és meghalt mint eszményi férfiuhoz illik. Mondják, hogy gyűlölte a ködöt és az angolokat. A ködöt, mert alattomos, az angolt, mert irtalmatlan. Irt is egy költeményt a ködről, a mely tele van hangulattal és baljósítókkal. Isten szeme fog pihenni hullámsírja fölött; az emberiség szívébe pedig örökre beirta a nevet. A mit siratunk benne, csak az, hogy ő is törékeny volt, mint minden halandó s hogy a lámpa, a mely dicsőségét hirdeti, a sírból örök lámpája.

A századok szelleme tehát nem tudta kitörölni az emberiség szívéből a vad őstönöket, ha tudott is nevelni olyan férfit, mint Louis Deloncelé. S ha visszatérünk újra a hadviselő népekre, a kik Kuba körül megszárolják egymást, ismét csak egyetlen emberi hang az, a mely a mellett bizonyul, hogy talán mégis dicsőség embernek lenni. Fájdalom, ez csak egy emberi megnyilatkozás. A mikor a menekülő spanyol admirális egyik hajóját a parancsnok önként sziklának hajtotta, hogy ott a hajót szétromsolva, katonái is a habokba temesse, az ültöző amerikai katonák egyetvő „Hurrah!” kiáltásokba törtek ki. A diadalmi ordítást azonban az egyik parancsnoktól tisztulhasnoka, a ki így szólt a katonákhoz: — Ne kiáltatok „Hurrah”-t; a szegény ördögök meghalnak!

A kábelátvitart, a mely ezt a hírt hozta, nem említette föl e tiszt nevét. Sajnálom. Mert megérdemelt volna a nevet, a melyek előtt tiszteltetett hajlok meg és a melyeknek története az élet sokféle viharai közt világlósságot és vizgatástalást szolgáltat nekem. Gyűjtöm ezeket a neveket a magam épülésére. Ez az egy hang isten hangja volt, a mely abban az emberben taláta meg hangszert. Tulkiálja az ágyuk bönbölését és a fegyverek csörögését, hogy emlékeztesse az embert isteni eredetére, a melynek legfőbb törvénye a könyörület és szeretet. Az is egyike lehet amaz eszményi embereknek, a kiknek emlékéhez áhíttatnak tesztek

zarandokutát, ha meg akarok győződni, hogy igazán dicsőség-e embernek lenni. A testvérséle és örök béke propagandája csak ilyen szemlektől indulhat ki és csak ilyenek növeszthetik nagygya.

Ha ekként az emberi bestialitás és öldöklési ösztön képei vonulnak el előttem és ilyen alakok bontakoznak ki a füstből és hullámokból, mint az amerikai tiszt és a hős Louis Deloncelé, szemem e fényes és tündöklő férfiak felé fordított és nem veszek tudomást a borzalmakról. Majd egykor, ha a teremtő elerkeztetné látja az időt, ki fog felelni ama „tökéletes emberi faj”, a melyről a szociológusok álmodoznak és akkor csupa Delonceléből és csupa ilyen tisztékből fog állni az emberiség. És akkor, de csak akkor lesz igaz dicsőség embernek születni és lesz joga az embernek a kevely jelmelndotat használni: — Isten ábrázatára vagyok teremtve!

De addig is röjök az irást a krónikában és jegyezzük a nagy és kicsiny eseményeket rendre. Fordul ismét a gépezet és színes képek ropálnak előttünk, hol torzvonások, hol vidámságokká változva. Látjuk a társadalom kebeleiben végezőmőnő harczokat és szíjhatásokat s a futó képekől gyorsan kiemelkedik, majd ismét eltűnik egy-egy nagyobb szabású alak. A történet rendje most a nagyobb gazembereket vili fölcsúre, de már csak a holttesteket, mint a folyam vize, a mely a holttestemet gyorsan kiveli. Látjuk Ilerz Kornél holt mezev alakját, a ki, a mig élt, egy országot vezetett az orránál fogva. Agyfart praktikai nyelven végtet értek és elnyelte az őt khaosz, a mely színtle. Ott egy butyán Bulgária fővárosában a szép Deesko alakját, csónán kalimpázva a szíben s nem tud már dicsőkedni sem fejedelemnek kegyével, sem gyilkosságával. Aranyos vállrojját, esilőgő kardja és szép egyenruhája leszakadt róla és minden emlémdája a külső szépségnek oda van. A világ elfordult tőle és hallgatja azokat a zavaros hangokat, a melyek egy nagyobb drámáról készülnek lerántani a leplet Franciaországban s a melynek címe: „Az ördögszige” s refrainje: „La verité est en marche!” — (az igazság utban van!)

